

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 17 februari 1944 kl. 4 em.

*Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande nr 1 i
anledning av väckt motion angående förlängning av giltighetstiden för vissa tur- och returbiljetter å statens järnvägar.*

I en inom riksdagens andra kammare väckt, till dess tredje tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 427, har herr *Ericsson* i Sörsjön m. fl. hemställt, att riksdagen måtte besluta, att giltighetstiden beträffande tur- och returbiljett å statens järnvägar eller dess bilomnibuslinjer vid hemresa för julferier för elever vid folkhögskolor, lantmannaskolor, lanthushållsskolor och andra liknande skolor och undervisningsanstalter skall gälla under 20 dagar, ävensom att samtliga elever vid dylika skolor och undervisningsanstalter skola äga rätt till inköp av tur- och returbiljett.

I fråga om motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utlåtanden över motionen hava i vederbörlig ordning inhämtats från järnvägsstyrelsen, statens trafikkommission och skolöverstyrelsen. Innehållet av berörda utlåtanden framgår av härvid fogade bilagor A—C.

För egen del får utskottet anföra följande.

Motionärerna hava i motionen begränsat sitt krav på utsträckning av giltighetstiden för tur- och returbiljetter vid resor å statens järnvägar till att avse allenast elever vid folkhögskolor samt lantmanna- och liknande skolor. Tillräckligt bärande skäl för en dylik avgränsning finner utskottet i likhet med skolöverstyrelsen ej hava anförts. För elever vid andra läroanstalter än de i motionen angivna kunde med samma fog åberopas behov av förbilligade ferieresor, exempelvis för lärjungar vid seminarier och allmänna läroverk, för vilka mången gång hemmet ligger långt från skolan. Av utredningen framgår därjämte, att ej ens alla elever vid i motionen berörda läroanstalter skulle hava avsedd nytta av en från 10 till 20 dagar förlängd giltighetstid, när vissa skolor av angivet slag hava julferier om mer än 20 dagar. Ett förverkligande av motionens syfte förutsätter därför en förändring av järnvägstaxan av väsentligt större omfattning än motionärerna tänkt sig. Ett bifall skulle också därigenom för det allmänna få en betydligt ökad ekonomisk räckvidd. Skolöverstyrelsen, som visserligen från skolväsendets synpunkter ej ställer sig helt avvisande mot förslaget, finner en mera omfattande utredning erfordras innan ett slutligt ståndpunktstagande kan äga rum.

2 *Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande nr 1.*

Som framgår av järnvägsstyrelsens utlåtande har styrelsen tidigare i annat sammanhang redan i princip tagit ställning till frågan om förlängd giltighetstid och därvid förordat längre dylik, ehuru tidsförhållandena hittills omöjliggjort planens förverkligande. Frågan om ändrad giltighetstid för tur- och returbiljetter borde emellertid enligt styrelsens mening i sinom tid lösas i ett sammanhang och med generell tillämpning för alla trafikanter. Styrelsen har förklarat sig också hava för avsikt att vid lämplig tidpunkt framlägga förslag härom.

För egen del kan utskottet dela de ovan angivna, av skolöverstyrelsen och järnvägsstyrelsen framförda synpunkterna. Det med motionen avsedda syftet är utan tvivel behjärtansvärt, ehuru förhållandena för närvarande ej möjliggöra ett omedelbart tillgodoseende därav. Några tillräckligt bärande skäl för den snäva begränsningen till elever vid vissa läroanstalter synas ej föreligga.

Utskottet, som utgår från att järnvägsstyrelsen, som ägnat frågan om utsträckt giltighetstid över huvud taget för tur- och returbiljetter i trafik å statens järnvägar sin uppmärksamhet, så snart omständigheterna tillåta tager initiativ i ämnet, får därför hemställa,

att här ifrågavarande motion II: 427, icke måtte föranleda någon andra kammarens åtgärd.

Stockholm den 17 februari 1944.

På utskottets vägnar:

MARTIN LJUNGBERG.

Närvarande: herrar *Ljungberg, Thapper, Hedqvist, Jonsson* i Alsen, *Nilson* i Spånstad, *Andersson* i Gisselås, fruarna *Linderoth-Andersson* och *Svedberg*, herrar *Severin* i Gävle och *Grym*.

Bilaga A.

Till riksdagens andra kammarens tredje tillfälliga utskott.

Genom skrivelse den 28 januari 1944 har chefen för kommunikationsdepartementet anbefallt järnvägsstyrelsen att till riksdagens andra kammarens tredje tillfälliga utskott avgiva yttrande över en inom kammaren väckt motion, nr 427, om förlängning av giltighetstiden för vissa tur- och returbiljetter. Till efterkommande härav får styrelsen anföra följande.

Styrelsen får hänvisa till sitt yttrande av den 10 februari 1940 till chefen för socialdepartementet rörande fritidsutredningens »P.M. angående vissa reselättnader på de svenska järnvägarna». Av detta yttrande framgår, att styrelsen i princip redan tagit ställning till nämnda fråga och därvid förordat en månads giltighetstid för tur- och returbiljetter. Huruvida samma låga tur- och returpris lämpligen kunde hållas även på de allra längsta avstånden, ansåge styrelsen vara tveksamt med hänsyn till den allmänna taxans byggnad med dess starkt fallande priser på de längsta avstånden. Det vore möjligt, att rabatten här borde göras något lägre.

I förenämnda yttrande har vidare framhållits, att det vore styrelsens avsikt att senare ingiva förslag i ärendet till Kungl. Maj:t. I ämbetskrivelse den 2 april 1940 har chefen för kommunikationsdepartementet meddelat, att ärendet icke föranlett annan åtgärd, än att handlingarna överlämnats till järnvägsstyrelsen för att tagas i övervägande vid avgivande av de förslag i ämnet, vartill järnvägsstyrelsen kan finna skäl.

I sina den 27 februari 1943 avgivna yttranden över inom riksdagens första och andra kammare väckta motioner, nr 39 och 47, om vissa ändringar i statens järnvägars taxebestämmelser m. m. anförde styrelsen, att ett i nämnda motioner framställt förslag om utökning av giltighetstiden för tur- och returbiljetter från 10 dagar till en månad innebure en påtaglig biljettpri snedsättning för sådana trafikanter, som kunde göra en fram- och återresa inom loppet av en månad men icke inom 10 dagar. Styrelsen anförde vidare, att en dylik sänkning av biljettkostnaden självfallet komme att medföra ökad resefrekvens och att järnvägens resurser som bekant för närvarande icke vore tillräckliga att tillfredsställande avverka den av kända orsaker onormalt stora trafik, som nu rådande extraordinära förhållanden föranlett, långt mindre någon ytterligare ökning av denna. Att för närvarande vidtagna någon taxeändring i avsedd riktning vore därför mindre lämpligt.

I nu föreliggande fall inskränker sig motionärernas hemställan till att giltighetstiden för tur- och returbiljetter skulle ökas till 20 dagar för endast vissa kategorier resande, nämligen elever vid folkhögskolor, lantmannaskolor, lanthushållsskolor och andra liknande undervisningsanstalter. En på detta sätt begränsad utsträckning av tur- och returbiljetternas giltighetstid skulle emellertid komma att i viss utsträckning medföra samma verkningar, som ovan nämnts, och komme dessutom säkerligen att medföra icke önskvärda konsekvenser i form av liknande krav från andra håll.

Frågan om ändrad giltighetstid för tur- och returbiljetter bör enligt styrelsens mening lösas i ett sammanhang och med generell tillämpning för alla trafikanter. Styrelsen har för avsikt att vid lämplig tidpunkt framlägga förslag härom.

Järnvägsstyrelsen får med åberopande av det anförda avstyrka, att tur- och returbiljetternas giltighetstid under nu rådande förhållanden ändras.

Stockholm den 14 februari 1944.

KUNGL. JÄRNVÄGSSTYRELSEN

G. DAHLBECK.

M. BLOMBERG.

Bilaga B.

Till riksdagens andra kammarens tredje tillfälliga utskott.

Sedan Kungl. Maj:t i anledning av utskottets skrivelse den 26 januari 1944 anbefallt statens trafikkommission att avgiva yttrande över en inom kammaren väckt motion, nr 427, angående förlängning av giltighetstiden för vissa tur- och returbiljetter å statens järnvägar, får kommissionen anföra följande:

I motionen har hemställts om beslut att giltighetstiden beträffande tur- och returbiljett å statens järnvägar eller dess bilomnibuslinjer vid hemresa för julferier för elever vid folkhögskolor, lantmannaskolor, lanthushållsskolor och andra liknande skolor och undervisningsanstalter skall gälla med 20 dagar, *ävensom att* samtliga elever vid dylika skolor och undervisningsanstalter skola äga rätt till inköp av tur- och returbiljett (även på sträckor överstigande 496 km.).

Enligt vad kommissionen har sig bekant, kommer kungl. järnvägsstyrelsen att så snart normala trafikförhållanden åter inträda upptaga frågan om utsträckning av tur- och returbiljetternas giltighetstid och -sträcka till prövning i dess helhet. Enär det icke kan vara lämpligt att nu föregripa det resultat, järnvägsstyrelsen må komma till vid nämnda prövning, anser sig kommissionen icke kunna tillstyrka bifall till motionen.

Stockholm den 12 februari 1944.

STATENS TRAFIKKOMMISSION

RAGNAR TROLLE.

Gunnar Månsson.

Bilaga C.

Sedan Kungl. Maj:t i nådigt brev den 28 januari 1944 anbefallt bland annat skolöverstyrelsen att avgiva yttrande över en inom riksdagens andra kammare väckt motion, nr 427, angående förlängning av giltighetstiden för vissa tur- och returreSOR å statens järnvägar, får överstyrelsen anförA följande:

Skolöverstyrelsen sympatiserar med den tanke, som ligger till grund för den föreliggande motionen, nämligen att förbilliga kostnaderna för den ungdom, som för sin skolgång måste vara bosatt på annan plats än hemorten. Sådan åtgärd har också tidigare varit föremål för lagstiftning, då Kungl. Maj:t enligt nådiga brev till järnvägsstyrelsen den 13 mars 1936 och 22 januari 1937 medgivit, att järnvägsstyrelsen må för elever och studerande vid offentliga läroanstalter i Sverige vid av dem under pågående lästermin, dock med undantag för jul- och påskloven, företagna resor från vederbörande inackorderingsort till den närmast hemmet belägna stationen vid statens järnvägar och åter till inackorderingsorten utfärda biljetter, gällande högst fem dagar, för färd i tredje klassens vagn till pris såsom för enkel biljett å vederbörande sträcka.

I den här föreliggande motionen begäres möjlighet för elever i folkhögskolor och några med dem jämnställda undervisningsanstalter att vid hemresa för julferier få begagna tur- och returbiljett å statens järnvägar och dess bilomnibuslinjer, även om 20 dagar ligger mellan resorna, då i vanliga fall sådan biljett endast gäller under 10 dagar.

Överstyrelsen vill emellertid erinra därom, att det inte endast är den skolungdom, som i motionen avses, som borde ha fördel av den lättnad i resekostnaderna, som motionärerna tänkt sig. Det finnes även en mängd ungdom, också den huvudsakligen från landsbygden, som under sin studietid vid allmänna läroverk, vid seminarier och vid utbildningsanstalter av olika slag måste vara inackorderade långt borta från hemorten. Denna ungdom kan med lika stor rätt som folkhögskoleungdomen kräva möjlighet till minskade resekostnader, och möjligen med än större rätt, då deras studier på främmande ort ofta omfattar ett flertal år. Ett medgivande av den art, som här satts i fråga, kan enligt överstyrelsens uppfattning ej givas endast en grupp skolungdom utan bör kunna omfatta alla.

Den av motionärerna föreslagna tidrymden av 20 dagar synes ej helt tillgodose det avsedda syftet ens vid de skolor, som närmast varit i fråga. Några för samtliga folkhögskolor gällande bestämmelser om längden av julleddigheten finnes ej. De flesta ha visserligen i allmänhet en sådan ledighet av omkring 2½ veckor, men i åtskilliga skolor är denna ledighet längre än 20 dagar. En utökning av tiden är därför nödvändig även med tanke på folkhögskolorna, men är det så mycket mera, om räckvidden för det ifrågasatta medgivandet kommer att utvidgas att omfatta alla skolor. De allmänna läroverken ha enligt gällande stadga omkring tre veckors ledighet vid julhelgen, och denna ledighet blir ofta för de elever, som här äro i fråga, ytterligare utvidgad, då de i stor utsträckning befrias under den ledighet, som vid slutet av varje termin oundgängligen erfordras för skolarbetets avslutande. För seminarierna finnes ingen enhetlig bestämmelse om julferienas längd, men denna torde i allmänhet omfatta något över 20 dagar.

Då vid ett förverkligande av motionens syfte frågan synes böra givas en väsentligt större omfattning, än motionärerna tänkt sig, och alltså torde komma att få en ökad ekonomisk räckvidd, kan enligt överstyrelsens mening ett slutligt ståndpunktstagande ej vara möjligt utan en mera omfattande utredning.

I den slutliga handläggningen av detta ärende hava deltagit generaldirektören Holmdahl, avdelningschefen undervisningsrådet Falck och t. f. undervisningsrådet Lindahl, föredragande.

Stockholm den 11 februari 1944.

Underdånigst

OTTO HOLMDAHL.

KARL LINDAHL.

Astrid Borelius.